

PÓSA LAJOS ISMERETLEN LEVELEI MÓRA FERENCHEZ

Írta: MADÁCSY LÁSZLÓ

»Ő volt (Pósa Lajos) — írja Móra — az én aranyhidam, amelyen az újságírás kopár ólomszérűjéről bekerültem az irodalom virágoskertjébe. Igaz, hogy csak a szélébe, ahol még maguktól nőnek a vadvirágok, de hát nem is virágágyba való a pipitér.

Azért, hogy író lettem, a jó Isten a felelős. De hogy akármire nyúlok, gyermekíró maradok az utolsó tollvonásomig, azt Pósa Lajosnak köszönöm [1].

Miért a hálaérzetnek ez a magas foka Móra Pósáról szóló írásaiban? Miért Móra csodálata Pósa költészete iránt, melyet Az Én Ujságom hamuja a költő sírjával együtt a feledésbe temetett? Hogy a kérdésekre felelni tudjunk, egy kicsit messzebből kell kezdenünk.

a) Pósa életrajzírói és értékelői [2] csak éppenhogy érintik Pósa szegedi tartózkodásának idejét (1881—1889) egy-két anekdóta ízű adattal. Kiemelik Dankó Pistához való barátságát, de teljesen megfélemedeznek arról, hogy Pósa írói munkásságát Tömörkény István méltatta először helyesen, s hogy Gárdonyi Géza is szerette és megbecsülte.

Tömörkény Pósa-t mint ifjúsági író-t tartja nagynak:

»Ha áll az a mondás, hogy egy nemzet jövője az iskolamesterek kezébe van letéve, akkor az is áll, hogy a jövő iskolásfiúknak szükségük van a gyermekversekre. Azok a régi történetek pedig, amik elmondták, hogy „Bort iszik a magyar ember nem pediglen vizet”, nem igen nevelték az iskolamesterek keze alá a fiúkat.

És ebbe az állapotba, mely voltaképp nem is volt állapot, vágtak bele egyszerre a Pósa üde, szívből fakadt versei. A költő fölszállt a gyermekek derült, aranyos világába, s néz az ő szemükkel, érez az ő szívükkel, s beszél az ő nyelvükön... Az idegenből magyarba ojtott efafta dolgok után valóságos aranyversek voltak ezek...

Pósa igazán a gyermek nyelvén beszél, a gyermekek észjárásához szól, de nem száll le arról a nívóról, amelyen alól megszűnnének azok irodalmi termékek lenni. Nekik való könnyed költői formában, a tiszta magyar népköltészet alapján tölti be azt a nemes hivatást a költő, amely méltó arra, hogy benne munkát találjon egy emberélet ideje alatt...« [3].

Azaz: Tömörkény Pósa-ban az ifjúsági irodalomnak mint új műfajnak a megteremtőjét látja. Irodalmi működésének jelentőségét éppen ezért hangsúlyozza.

Gárdonyi Géza is hasonlóképpen értékeli s szerinte »Az aranyból is értékesebbé tették tollát« gyermekajkakra illő dalai [4].

Tudjuk, Tömörkény és Gárdonyi nem tartozott semmilyen klikk porverői közé. Ami a szívükön volt, az a tollukon is. S hogy mennyire igazat írtak Pósáról, igazolja ezt az az ünnepély, melyet Szegeden 1889. dec. 2-án rendeztek a búcsúzó és Budapestre Az Én Újságom szerkesztői állásába készülő Pósa tiszteletére. A város minden rendű és rangú embere részt vett azon a búcsúztatón, mely »a költő egyénisége és nyolc éven át e város falai között történt irodalmi munkássága iránt érzett soha nem szűnő nyílt tisztelet kifejezése volt« [5].

A beszéd, melyet Pósa a nehézszívű búcsúztatókhöz intézett, hű kifejezése a költő tiszta és szerény egyéniségének. Nem értékelte túl önmagát, ismerte a maga emberi és írói értékét:

»Én hiszem és vallom, hogy szerény költészetem fejlődésére Szeged döntő befolyással volt, s ami némileg számbavehető, elfogadható sikert tudok felmutatni: azt itt a Tisza partján beszívott egészséges, magyar zamatú levegőnek köszönhetem. Ha a szegedi nép családi tűzhelyéhez nem juthattam volna . . . ha örömeinek, bánatának megnyilvánulásait nem figyelhettem meg: talán sohse írtam volna a nép ajkán zengő dalaimat. Ha a jó magyar dajkarímeken; meséken növekvő magyar játékokat játszó szegedi gyermekek közé nem vezérel sorsom, kiknek szeretetét megnyerve, kedves világukat ellesve, önkéntelenül a gyermekköltészet felé terelődtem: talán nem írtam volna meg gyermekverseimet . . .

Ami csak édes, ami csak jó a magánéletemben, az irodalom terén, az mind itt fakadt föl számomra. Ide vagyok növe, ide vagyok forrva, Szeged második szülőföldem.« [6].

Pósa mindent megkapott Szegeden, amit író megkaphat: anyagi és erkölcsi támogatást egyaránt. Írásait a helybeli lapok állandóan közlik. Az ő szerkesztésében jelenik meg Szegeden az első irodalmi igényű gyermeklap Jó barát címmel, 1882. júl. 15-én. Sajnos, csak 17 szám jelent meg belőle. A lap írói között nagy nevek szerepelnek: Jókai, Reviczky, Mikszáth, Gyulai. A lap igényes, izléses, mértéktartó és érdekes. Nem csoda tehát, ha Pósat szemelték ki Az Én Újságom szerkesztésére, mely lap rövid időn belül sok-sok ezer kicsi magyar legkedvesebb olvasmánya lett, s a »szerkesztő bácsit« rajongó tisztelettel vették körül.

b) Móra Ferenc Pósa Lajossal Dankó Pista temetésén találkozott először. Ennek a találkozásnak a történetét, a híres »szerkesztő bácsinak« kijáró, őszinte, sőt rajongó tisztelettel írja meg 1919-ben, fentebb idézett művében.

Csakugyan ennek a találkozásnak köszönheti Móra, hogy »az újságírás kopár olomszérűjéről bekerülhetett »az irodalom virágoskertjébe«. Az Én Újságom-mal való kapcsolata révén óriási arányú — eddig még ismeretlen — ifjúsági írói munkássága kezdődik. A lapba 1905 júliusában kezd irogatni. 1906-tól kezdve egy-egy számban már több írása is megjelenik különböző írói álneveken: Árgus Benedek, Barna Boldizsár*, Bodor Iván, Bodor Barna*, Csaba László*, Csabai László, Csókai Pál*, Feri bácsi, Ferkó bácsi*, Kun Barna, Mák Máté, Mór Márton*, Öregdiák*, Palánki Pál, Szegedi Lőrinc, Tanyai Tamás, Vőneki Vince.

Az álnevek felfedezésére még 1955-ben — Gulyás Pál kitűnő művének [7] megjelenése előtt — a szerencsés véletlen vezetett. A Szegedi Somogyi Könyvtárban levő Az Én Újságom 1906—1910-es évfolyamait vizsgálgattam, s nagy megdöbbenésemre egyetlen Móra-mesét, verset sem találtam bennük, mert már azokat valaki gondosan kivagdosta. Ugyanakkor észrevettem, hogy a tartalomjegyzékben Móra ceruzával aláhúzott neve mellett még más megjelölt, eddig előttem ismeretlen nevek is szerepelnek. Keresem a tárgymutató szerint megjelölt helyen írásaikat, jónéhány szintén hiányzik, valaki már ezeket is kiollózta. Jobban szemügyre veszem a köteteket, Móra-bejegyzéseket találok. Rájövök, a kötetek Móraéi lehetnek: Móra megjelent írásaiból így »válogatott« egy-egy mesegyűjteménye számára.

Ezek után az aláhúzott »ismeretlen« nevek mögött rejtőzködő író nem volt nehéz felfedezni, csak egy-két szöveg-egybevetésre volt szükség. A fentebb felsorolt álnevek közül hetet megcsillagoztam, ezeket Gulyás Pál nem említi.

Móra leggyakrabban használt írói álnevei: Kun Barna, Mór Márton, Szegedi Lőrinc és Tanyai Tamás. Kun Barna álnéven írta gyermekverseit. Miért használta ezeket az álneveket? Mert egy-egy számban három írása is megjelent. Nyilván nem írhatta mindenik alá saját nevét. Nagyon megharagudtak volna érte — nem a kicsi olvasók, hanem — az íróársak. Móra 1905-től 1914-ig, Pósa Lajos haláláig, Az Én Újságom-nál fokozódó írói tevékenységet fejt ki, de 1915-től írásai megcsappannak, alig akad egy-kettő, és 1922-ben a lappal kapcsolata végleg megszakad. 1905—1922-ig körülbelül 500 műve jelent meg az Én Újságom-ban, a legtöbb álnév alatt [8].

c) Az itt közölt Mórához intézett Pósa-levelek (Móra Ferenc Múzeum birtokában) betekintést engednek Móra írói műhelytitkaiba is.

Pósa nem tud örömeiben hova lenni, hogy olyan kitűnő íróra lelt Mórában. Senkiben sem telik néki olyan nagy öröme, mint őbenne. Senki se tud az ő kedvére úgy írni Az Én Újságom-ba, mint ő. Gyönyörködik nyelve zamatos magyarságában; tartalmas írásának művészi formája meglepi... és az elragadtatás hangja nem szűnik még későbbi leveleiben sem...

A Csilicsali Csalavári Csalavér megírására is ő ösztökéli Mórát és követeli, hogy a maga hangján, eredeti módon írja meg, senkire nem támaszkodva. (1909. szept. 17.) Képeket küld neki, melyek alapján verseket kér Mórától. Pl. egyik levelében (1909. dec. 7.) hat képhez kér verses mesét, és Móra leleményes művészete remeket alkot [9]. Egy másik levelében (1910. júl. 2.) a zsiráf képehez kér verset, Móra megírja A gavallér zsiráf címmel, [10] melyből később A kéményseprő zsiráfok c. meséje született. [11]. Pósa az üzeneteket is gyakran Mórával íratja. (1909. dec. 7.)

A levelekből kitűnik, hogy Pósa el sem tudta már képzelni Az Én Újságomat Móra írásai nélkül. És csakugyan, Móra volt az az író, aki bármilyen témáról ifjúsági irodalmunk olyan remekeit tudta alkotni, melyek Pósa lapját irodalmi nivóra emelték.

Ezért is írja a már betegeskedő Pósa: »Jaj, de baj is, hogy nem lakol Budapesten! De nagy segítségemre volnál!« (1909. dec. 7.); egy későbbi levelében pedig: »... a te nótád nélkül árvának érzem magam. Írj, barátom,

olyan szép történeteket, aminőt csak te tudsz írni, vigat, szomorút, tréfásat, komolyat, úgysis olyan kevés örömem van a világon«. (1910. nov. 15.)

A legnagyobb dicséret egy író számára, amely valaha is elhangzott, amikor a lap szerkesztője elsősorban a maga gyönyörűségére, vigasztalására kér munkatársától műveket.

Íme már meg is kaptuk a választ a cikkünk elején feltett kérdésekre. Pósa erősítette meg a mindig kétkedő Mórát tehetségének hitében, Pósa adta meg ironiknak azt a lehetőséget, hogy tehetségét szabadon kifejleszse. »A legirigyelni valóbb adomány« mindkettőjük tulajdona volt: »A szívnek az az elpusztíthatatlan jósága, amin nem fogott se nyara, se tele az életnek, amin repedést nem ejthetett se rossz idő, se rossz ember...« [12].

*

Budapest, 1906. december 21.
VI., Andrássy-út 10.

Kedves barátom!

Senkiben se telik nekem olyan nagy örömem, mint tebenned. Senki se tud az én kedvemre úgy írni Az Én Újságomba, mint te. Nyelved zámatos magyarságában gyönyörködöm; tartalmas írásod művészi formája mindig meglep, ámbar hozzá vagyok már szokva; minden egyes dolgod egy-egy kis költői alkotás. Úgy csordogál tolladból a mese, mint a méz. Úgy mondd el némeslelkű történeteidet, mintha öregapó mondaná a nagy karoszékből tapasztalatainak gazdag tárházából fölékesítve arannyal, gyémánttal, visszacsilámló ifjúságának szent lelkesedésével.

Gyönyörködtető, tanulságos, jellemképző a te gyermekírói munkásod. Még az ismeretterjesztő cikkelyt is úgy írod; mintha elbeszélést írnál. Példa rá: A földvári herceg [13]. Ez az igazi! Így kell az ismeret ösvényére vezetni a gyermekvilágot. Ilyet is írj sokat a remek történetek, humoros elbeszélések mellett.

Általában írj minden fajtából, mert te nekem legértékesebb dolgozó társammá nőtted ki magadat rövid idő alatt. Ott kezdted, ahol mások végzik: Költő vagy, író vagy, művész vagy a legjavából. Büszkén és boldogan gondolkodok vissza arra az időre, mikor úgy ösztökéltelek, sarkaltalak az írásra. Sok örömem volt már új tehetségek szárnyának bontogatásában, de senkiben se telt még annyi örömem, mint te benned.

Csókjold meg helyettem kedves feleséged jóságos kezét, aki célom elérésében nagy segítségemre volt.

Boldog ünnepeket!

Pannikát csókolom.

igaz barátod
Pósa Lajos

U. i.

Itt küldöm az én édes feleségemnek egy kis versét. Közljétek a »Szege-di Napló«-ban.

P. L.

Budapest, 1907. április 17-én.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Öcsém!

Most, szombaton délután indulok Szegedre és 5 óra 50 perckor érkezem meg. Láss szívesen, adj egy kis alvóhelyet, mert irtózom a szállóktól. Szombaton este jöjjünk össze valahol vacsorára. Vasárnap Lázár Györgyhez vagyok hivatalos ebédre. Hétfőn délelőtt haza kell sietnem.

Kedves feleségednek a kezét csókolom. Pankát ezerszer puszilom.

Vagyok
igaz híved
Pósa Lajos

Budapest, 1909. április 5-én.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Öcsém!

A főrendiház egyhangú határozatának, hogy húsvétra hozzánk jöttök, nagyon örülünk mindnyájan. Írd is meg rögtön, hogy mikor, melyik napon és órában érkeztek, hogy kimenjek értetek a vasúthoz. Nálunk fogtok lakni, dédelgetett, szeretett vendégeink lesztek. Esztek, ami lesz, isztok, ami lesz; alusztok, ameddig akartok. Beszélgetünk, okoskodunk, bolondozunk kiki ahogy tud, a maga módja szerint. Hej, azt az aranyos kis Pankát de megöntözöm! Tudom, kapok is piros tojást, hímes tojást. Festi-e már Szegedi Pannika? Mondd meg neki, hogy szép ákom-bákomot rajzolgasson rája. Alig várják az enyéim, hogy összecsókolgassák amúgy kedvük szerint. Én már magamról nem is beszélek, mert én még a csöpp lábikájának rózsás körmét is megpuszilom, ha ugyan van körmöcskéje. Az ilyen ennivaló angyalnak tán még körme sincsen. No hát akkor megeszem. De akkor meg apuka is sír, anyuka is mosolyog. Úgy szeretem, májd meg eszem, hanem azért meg nem eszem. Úgy hiszem: Pannika is ennek örül majd legjobban. Különben majd meglátom: előre nem ígérek semmit. Annyit azonban már előre is mondhatok, hogy kiteszem az ablakba lilionak, violának, gyöngyvirágnak, rózsaszáznak. Húsvétkor nem lesz olyan gyönyörű, virágos ablaka senkinek, mint nekünk, egész Budapesten.

Anyukájának is jut egy millió kézcsók részemről, Lidike, Sárka egész csókhadjáratot indítanak ellene.

Igaz szívvel ölel

szerető híved
Pósa Lajos

VII., Kazinczy-utca 5. sz.

I. emelet 12. ajtó.

Budapest, 1909. május 19-én,

Kedves Barátom!

Szombaton délután félháromkor indulok, pedig most tele vagyok sokféle családi ügy elintézésével. De már csak elmegyek, mert Gelléri Mór régi jó czimborám a kedves emlékü Kulinyi Zsigával [14] kapcsolatban. Gel-

lírőről mondok is egy verset a Dugonics-Társaság ülésén. Köszönöm szíves meghívásodat, de hát csak magam megyek, Lidike, Sárka nem jöhetnek. Hallani fogsz érdekes dolgokat. Alig várom, hogy elmondhassam. Kedves feleséged öngyűsége kezét csókolom. Pannikának ezer pusztit! Téged ölel

igaz híved
Pósa Lajos

Budapest, 1909. május 26-án.
VI., Andrásy-út 10.

Kedves Barátom!

Meg nem állhatom, hogy rossz levélíró létemre is meg ne köszönjem színes, magyaros vendégszereteket. A ti kedves otthonotokban töltött idő mindig édes emlék gyanánt borul a szívemre. A szemetekben ülő jószág, derű jótékonyan fogja át lelkemet. Pannikának, ennek a kis tündérlánynak, mosolygása, dalos kedve tarka szívárványként lebeg-ragyog előttem.

Szeretettel ölel, csókol mindnyájatokat

hálás hívetek
Pósa Lajos

Az aranyos Putyukát [15] is csókolom; apukáját, anyukáját melegen üdvözlöm.

Budapest, 1909. szept. 17-én.
VI., Andrásy-út 10.

Kedves Barátom!

Hova lett Mackó úr? című históriádnak az elejét elolvastam, s megtudtam belőle, hogy Mackó úr elveszett. Csalavér a róka keresésére indul. Mackó úr csak címleg és névleg szerepel a történetben, úgy, hogy a történet tulajdonképpen a róka kalandjainak sorából áll.

Panaszkodol azonban, hogy egyéniségedet nem tudod megtagadni és a másét nem tudod fölvenni, ha akarnád se. Nem is szükséges, nem is kívánatos ide a más hangja, hisz a téma is egészen a tied. Csalavér komáról sok érdekes kalandot tudsz te kitalálni a magad esze szerint. Csak ird meg eredeti módon, senkire nem támaszkodva.

Arra kérlek azonban, hogy siess vele. Három-négy nap alatt készítsd el, mert rajzokat kell hozzá készíttetni. Csütörtökre, péntekre (szept. 23—24-re.) küldd el Csalavér komát.

Kedves feleségednek kezét csókolom, Pankát puszilom, téged öllelek

igaz híved
Pósa Lajos

Jó dolog, jó gondolat a rókát írni. Mulattatónál mulattatóbb mozzanatok lehet belőle kibontani. Így aztán egészen a te saját alkotásod.

Ölel
Pósa Lajos

Budapest, 1909. szept. 29-én.
VI., Andrássy-út 10:

Kedves Ferikém!

Szombaton küldj egy szép kis történetet. Jaj, de gyönyörű A király a s szony macská i [16] az október elején megjelenő számban! Rég nem írtál ilyen szépet, pedig amit te írsz, mind szép. Vagy tíz darab postát is küldj. Leveleket most nem küldök, mert az ittlévőkhöz magam írok. De postát azért okvetlenül küldj. Elbeszéléseidet most vedd az életből, mert van egy másik történelmi.

Csalavérral most ne siess, mert most Tányértalpú komáról fog szólni az ének. Nyugodtabban írhatod a ravasz rókát, de ne legyen hosszú, mert most tarkábbak akarunk lenni.

Szeretettel köszöntelek mindnyájatokat

igaz barátod
Pósa Lajos

Budapest, 1909. okt. 5-én.
VI., Andrássy-út 10.

Kedves Feri öcsém!

Mint gondolhatod, most nagyon kell ám iparkodnunk, hogy mentül szebb újságot csináljunk. Légy szíves neki ülni, és egy rövid, két- legfőbb három hasábos mesét vagy történetet írni a kisebb gyermekek számára. Eleven, élénk dolgot, a miben események legyenek. Történnék valami, mert a kisgyerek azt nagyon szereti. Naiv, bájos legyen. Postát is küldj vagy tizet. De szombatra küldd el okvetlenül.

Szeretettel köszöntelek mindnyájatokat

szerető barátod
Pósa Lajos

Csokolom a Pannikát. Csakhogy már jobban van a kis aranyvirág. Már írhatna egy szép levelet.

Budapest, 1909. november 30-án.

Kedves Barátom!

Az Én Újságom írói közt te vagy az, akiben nekem legnagyobb örömem telik. Minden sorodat, akár komoly, akár tréfás, igaz gyönyörűséggel olvasom. Nemcsak istenadta nagy tehetségednek vagyok tisztelője, hanem témáid művészi harmóniával való formálásának is. Csak most október óta mennyi szépet írtál! A te kalamárisod aranypatak forrása. Mézként bugyog, csorog belőle sok édes írásod.

Úlj is le mindjárt e levelem vétele után és írd egy néhány történetet remekbe, komolyat is, humorosat is, mert a karácsonyi és újévi számokat sokkal nagyobb számban nyomtatják a rendesnél s így nagyon előre kell dolgoznom. Szombatra, e hó 4-ikére küldd el. Úgy vágyom rá, mint a szomjúhozó szarvas a vízre.

Csalavári Csalavér is megkezdődik az újévi számban. Csak arra kérek, hogy a hiányzó részt fejezd be, de Mackó komát ne Amerikából hozd haza. Ő most repülőgépen utazott, hát erről az útvjáról térítsd haza, Csalavér koma meglepetésére. Ne írd sokat — azt hiszem: sokkal hatóbb is lesz. Erre az utána való héten is ráérsz, a december 4-ike után való héten, ha még nem volna kész. Most az a fő, hogy egynehány egyszámra való elbeszéléssel örvendeztess meg december 4-ikén.

Tömérdék a dolgom. Kezét csókolom aranyos feleségednek, Pankát milliószor puszilom, téged szeretettel öllelek.

Igaz barátod
Pósa Lajos

Budapest, 1909. decz. 7-én.

Kedves Barátom!

Itt küldök hat képet, Az *En Újságomban* sokkal kisebb lesz. Ehhez kell neked most mindjárt verset írni. Minden kép alá négy-hat sort, de tréfasat, elevenet és irodalmi színvonalúat. A témája körülbelül ez: az anya előszédegeti a ruháját, a holmiját szellőztetni, hogy a moly meg ne egye, a rókaprémot odaadja a fiának, hogy vigye ki. A fiú a 2-ik képen fölteszi a kerítésre. A harmadik képen az udvar baromfi népsége ijedten riad szét, a hogy meglátja a rókafejet a palánkon. Azt hiszi, hogy igazi róka.

4-ik kép. A vadász jön haza eredménytelen vadászatról, s nézi a rókát a kerítésen. Azt hiszi, hogy baromfi után ólálkodik.

5-ik kép. Célba veszi.

6-ik kép. Ledurrantja s kisül, hogy csak rókaprém.

Ezt kell neked, a te leleményes művészetekkel versbe foglalni, mert nagyon fáradt vagyok most a tréfálgatásra. Sokat dolgoztam. De meg nem is tudom olyan biztos emberemre bízni, mint te vagy, kedves barátom! Az a fő, hogy péntekre itt legyen, mert ez a karácsonyi számba jön és azt már szombaton kezdik nycmtatni. Ezenkívül egycsomó levelet is küldök. Írd vagy húsz-harminc üzenetét; de azt is okvetlenül meg kell kapnom szombatra. Jaj, de baj is, hogy nem lakol Budapesten! De nagy segítségemre volnál!

Öllelek mindnyájatokat szeretettel

igaz híved
Pósa Lajos

Budapest, 1909. december 30-án.
VI., Andrássy-út 10.

Kedves Barátom!

Boldog új esztendő kívánok mindnyájatoknak. Adjon Isten neked, te istenáldotta író-költő, friss erőt nemes munkálkodásodhoz. Elfogyott a nóta, most jelenik az utolsó, amit küldtél. Téged pedig én nélkülözhetlek. A te dolgaid *Az En Újságom* gyöngyei. Azért kérek: írd megint egynehányat, hogy legkésőbb kedden, 1910. januárius 4-én pontosan megkap-

jam. A te kedves magyar humorodról meg ne feledkezzél. Ha egynehány postát küldesz: azt is szívesen veszem.

Kedves feleséged' öngyságának kezét csókolom. Pannikát ezerszer puszizom. Téged ölel

igaz híved

Pósa Lajos

Budapest, 1910. jan. 7-én.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Barátom!

Nem tudom: elmehetek-e Mikszáth szegedi ünnepére, mert mostanában állandóan beteges vagyok. Ha lemegyek: holnap, szombaton megtelegrafálom, ha nem: légy szíves az itt küldött verset Mikszáthról a »Szegedi Napló« vasárnapi számában közöltetni, de ha megyek: akkor ne közöldesd, majd a banketten elmondom. A Mikszáthnak szóló levelet add át majd.

Mindnyájatoknak boldogságot, jókedvet adjon az Úristen!

Szeretettel ölel

igaz híved

Pósa Lajos

Budapest, 1910. márczius 17-én.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Barátom!

Mi az oka, hogy a Tisza befagyott? Mi az oka, hogy valaki elhagyott? Írtad, hogy e hét derekán egy csomó irást küldesz; de sajnós, színét se láttam. Pedig neked, míg én élek, nem szabad szünetelni; úgy vágyom én a te kézed vonására, mint a szomjúhozó szarvas a vízre. Sok gyönyörűségtől fésztaasz meg, valahányszor késlekedel. Én, mint már annyiszor mondtam, te vagy nekem a legkedvesebb, legértékesebb író, mert isten-áldotta nagy tehetségedet öntudatos művészettel ragyogtatod.

Te benned nyugszik meg a lelkem legjobban. Örömnap az nekem, mikor leveled vár íróasztalomon. Egy szuszra elolvasom: akármennyit küldesz egyszerre azokból a tartalmas, formás történetekből, melyekből csak úgy árad a magyar nemzeti levegő.

Itt a húsvét s idáig nem kopogtattál be hozzám. Küldj rögtön, hiszen úgyis tudom, hogy írtál már azóta szokásod szerint többet is. Szombatra legyen itt, hogy ki ne maradj a húsvéti számból. Postát is küldhetnél vagy tíz-húsz darabot. A jövő héten útnak indítok egy csomó levelet; de most, ha nincs is már levél nálad, találj ki egy csomó üzenetet, hogy a húsvéti számban mennél több jelenhessék meg.

Kedves feleségednek csókolom a kezét, Pannikát sokszor puszizom, Téged szeretettel öllelek

igaz barátod

Pósa Lajos

Budapest, 1910. július 2-án.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Feri öcsém!

Itt küldök két figurás képet. Írj hozzájuk tréfás verset. A kútra menő gyerekek képe, azt hiszem, maga magát megmagyarázza. Két strófa, négy soros kell minden kép alá.

A zsiraf (sic!) képe már egy kicsit komplikáltabb. A zsiraf látja az állatkertben vagy hol, hogy az emberek milyen nagy gallért viselnek a nyakukon. Megirigyli és elmegy, hogy s hogy nem, a boltoshoz. Próbálják a gallért, de a zsiráff hosszú nyakára mind kicsi, végre is tele rakják, aggatják a nyakát. Ez vóna a nyersanyag, ebből formálj ki valami ügyes verset hatvan sorban.

Egy csomó levelet is küldök. Írj postát, mert erre mindig, de különösen most igen nagy szükségem. Írj hasból is egy csomót. De ügyám, kedves barátom, hogy a jövő héten szerdán vagy csütörtökön legkésőbb itt legyen július 6-án vagy 7-én.

Ha van kész elbeszélésed, történeted: azt is küldd el, mert előre kell csinálnom négy-öt számot. Most hétfő van még nálam. Ha egyet-kettőt küldesz: egyelőre az is elég. Különben még írok egyszer levelet, bár nekem ez nehezebb a favágásnál. Csak most légy pontos, energikus, hogy nyugodtabban tölthessem el a nyarat egy hónapig.

Feleséged öngagságának kezét csókolom, Pankát ezerszer puszizom, téged öllelek

igaz hűséges barátod

Pósa Lajos

Az egyik képhez való vers nem lesz késő, ha szombaton, 9-én kapom is meg. Csak a posta és a másik (akármelyik) vers sürgős.

Budapest, 1910. október 28.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Ferikém!

Dankó sírján című gyönyörű költeményedet átadtam az Új Idők-nek. Ha a síremlék fotografiája, aminek az elküldésére téged kért meg Singer és Wolfner cég, kellő időben megérkezik, akkor a síremléssel együtt már a november 6-ki számban megjelenik a te verseddal együtt; ha nem érkezik meg kellő időben: akkor a 13-án megjelenő szám fogja közölni. Tehát ez egyre megy, mert a te versed nem veszít értékéből. Nem tudna úgysem Dankó Pistáról olyan szépet írni senki, az csak Móra Ferencznek adatott.

Címedre küldtem egy pálma ágat. Kérlek légy szíves rátenni Dankó síremlékére november 1-én, mert én szembajom miatt nem mehetek el. Nagyon sajnálom, de az orvos tilalmát nem szeghetem meg nagyobb veszedelem elkerülése végett. Szerettem volna ott lenni Dankó Pista halhatatlanságának ama szép ünnepén. Majd helyre pótolom tavaszkor feltámadásának teljes glóriájában.

Itt küldök egy képlevonatot is számodra a mezőkövesdi Matyó-viseletről. Írj hozzá egy szép ismertető cikket, s küldd el csütörtökön, pénteken. Dankónénál mentsetek ki elmaradásom miatt. Pannikát puszizom, kedves feleséged kezét csókolom és téged öllelek

szerető barátod

Pósa Lajos

Budapest, 1910. november 15.

VI., Andrásy-út 10.

Kedves Ferikém!

Elfogyott a nóta, pedig a te nótaidnál nincs szebb, nincs kedvesebb. Hát ebből mi következik? Az, hogy kapd fel a lantot és csalj ki húrjaidból új, szebbnél-szebb nótaikat, mert a te nótaid nélkül árvának érzem magamat. Írj, barátom, olyan szép történeteket, aminőt csak te tudsz, írni, vigat, szomorút, tréfásat, komolyat, úgy is olyan kevés örömem van a világon. Meg aztán, ha nem sajnálsz a fáradságot, írd egy csomó kedvemre való üzenetet is. Etelka kisasszony majd bepakolja a leveleket, már t. i. a Teplánszky Etelka kisasszony, az én kedves hátramosztóm. Légy szíves péntekre, legkésőbb szombatra az üzeneteket elküldeni, egy néhány szép elbeszéléssel, ha van.

Mint ebből, a gépen írott levélből láthatod, még mindig baj van a szememmel. Kedves feleséged Ónagyságának kezét csókolom, Pannikát puszilom, téged öllelek

Pósa bácsi

JEGYZETEK

- [1] Móra Ferenc: A költő. Napok, holdak, elmúlt csillagok. Bp. 1936. 213. l.
- [2] Gyöngyösi László: Pósa Lajos életrajza, Bp. 1920.; Lőrinczy György: A Pósa asztal, Bp. 1922.; Rubinyi Mózes: Pósa Lajos; Bp. é. n.
- [3] Szegedi Híradó, 1889. febr. 16. 38. sz.
- [4] Szegedi Híradó, 1889. dec. 1. 281. sz. (Don Vigole-álnéven.)
- [5] Pósa búcsúzásához. Pósa-ünnepély, Szegedi Híradó, 1889. dec. 3. 283. sz.
- [6] Pósa-ünnepély, Szegedi Híradó, 1889. dec. 3.
- [7] Magyar írói álnév lexikon. Bp. 1956.
- [8] Az Ifjúsági Könyvkiadó több kötetben adja ki Az Én újságomban megjelent, de még gyűjteményekben ki nem adott »ismeretlen« Móra-meséket — e cikkek írójának gyűjtésében és válogatásában.
- [9] Vö. Feri bácsi: A rókaprém. Az Én Újságom, 1909. II. 403. l.
- [10] Vö. Az Én Újságom, 1910. II. 72. l.
- [11] Csókai Pál álnéven. Az Én Újságom, 1912. II. 391. l.
- [12] Móra Ferenc: Pósa bácsi. Szegedi tulipántos láda. Bp. 1936. 131. l. Vö. még: Pósa Lajos meghalt uo. 143. l.
- [13] A vakondokról szóló ismeretterjesztő mese. Vö.: Az Én Újságom, 1906. okt. 14. 42. sz.
- [14] A Szegedi Napló felelős, majd főszerkesztője 1884-től 1905-ig.
- [15] Sz. Szigethy Vilmos szegedi író leánya.
- [16] Vö.: Az Én Újságom, 1909. II. 213. l.

НЕИЗВЕСТНЫЕ ПИСЬМА ПОША ЛАЙОШ К МОРА ФЕРЕНЦ

Л. Мадачи

Автор открывает до сих пор неизвестные сегедские связи писателя детских книг Поша Лайош и значительную писательскую деятельность Мора Ференц в редакции «Аз Эн Уйшагом» («Моя Газета»): с публикацией писем он дает случай взглянуть в цеховые тайны Мора, писателя детских книг и открывает его семь писательских псевдонимов.

UNBEKANNTE BRIEFE VON LAJOS PÓSA AN FERENC MÓRA

von
L. MADÁCSY

Der Verfasser unterrichtet uns hier über bisher unbekannte Szegeder Verbindungen Lajos Pósa's, des Jugendschriftstellers, sowie über die beträchtliche schriftstellerische Arbeit, die Ferenc Móra in der Jugendzeitschrift »Az En Újságom« (Meine Zeitung) geleistet hat. Durch die Publikation der Briefe lernen wir die Geheimnisse der Schriftsteller-Werkstätte Móra's des Jugendschriftstellers kennen, sowie auch weitere sieben seiner Pseudonyme.

 tanulmány A Szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyvében jelent meg (1957)